

esimese astme kohtud.

Ringkonnakohtud on teise astme kohtud ning nad vaatavad apellatsioon korras läbi esimese astmekohtu lahendeid.

Riigikohus on riigi kõrgeim kohus, kes vaatab kohtulahendeid läbi kassatsioon korras. Riigikohus on ka põhiseadusliku järelevalve kohus.

§ 141. (§15) Riigikohtu ettepanekul Riigikogu poolt eluaegseks ametisse nimetatud kohtuniku ametivolitused võivad kesta 5 aastat üle üldise pensioniea.

Riigivanema ettepanekul Riigikogu poolt eluaegseks ametisse nimetatud riigikohtu esimehe ametivolitused võivad kesta 7 aastat üle üldise pensioniea.

Kohtumnikud ei või peale seaduses ettenähtud juhtude olla üheski muus valitud või nimetatud ametis.

Kohtuniku ametist tagandamise korra reguleerib seadus.

§ 142. (§16) Kohtute juures on prokurörid, kes esindavad riiklikku süüdistust ja teostavad järelevalvet kohtueelse uurimise ning kohtuotsuste täitmise üle.

§ 143. (§17) Kohus jätab konkreetse kohtuasja lahendamisel kohaldamata mis tahes seaduse või muu õigusakti, kui see on vastuolus põhiseadusega.

Kui Riigikohus konkreetse kohtuasja läbivaatamisel leiab, et kehtiv seadus rikub kodanike põhiõigusi ja -vabadusi või takistab nende kasutamist või paneb kodanikele kohustusi, mis on vastuolus põhiseaduse mõtte ja vaimuga, teeb ta Riigikogule esildise seaduse muutmiseks 20 päeva jooksul või tunnistab seaduse kehtetuks.

Kui kehtiv seadus on vastuolus põhiseadusega või kui mõni muu riigivõimu- või valitsemisorgani õigustloov akt on vastuolus põhiseaduse või seadusega, tunnistab riigikohus õiguskantsleri ettepanekul selle õigusakti kehtetuks.

§ 144. (§18) Kohtunikku saab ametisoleku ajal kriminaalvastutusele võtta ainult Riigikohtu ettepanekul Riigikogu otsuse alusel.

Riigikohtu esimeest saab tema ametisoleku ajal kriminaalvastutusele võtta ainult õiguskantsleri ettepanekul kahe kolmandiku Riigikogu koosseisu nõusolekul.

14. PEATÜKK

Kohalik omavalitsus

§ 145. (§117) Kohalikku elu korraldavad iseseisvalt tegutsevad omavalitsused.

§ 146. (§118) Kohalike omavalitsuste esinduskoguks on volikogu, mis valitakse üldisel, otsesel, ühetaolisel ja salajasel hääletamisel.

Valimisel on hääleõiguslik omavalitsuse haldusalal elav isik vastavalt valimisseaduses kehtestatud nõuetele.

§ 147. (§119) Kohalikele omavalitsustele ei saa panna ülesanneteid, teha ettekirjutusi ega piirata nende pädevust välja arvatud seadusega ettenähtud juhtudel.

§148. (§120) Kohalikel omavalitsustel on oma iseseisev eelarve.

Omavalitsuse varasid, sealhulgas rahalisi vahendeid käsutab ainult omavalitsuse volikogu.

Omavalitsusele pandud täiendavate ülesannete kulud kaetakse riigieelarvest.

§ 149. (§121) Kohalikul omavalitsusel on õigus seaduse piires:

- 1) kehtestada ja koguda makse ning panna peale koormisi;
- 2) moodustada teiste omavalitsustega liite ja ühisasutusi.

§ 150. (§122) Kohalike omavalitsuste moodustamise, täpsema korralduse ja järelevalve nende tegevuse üle määrab seadus.

15. PEATÜKK

Põhiseaduse muutmine

§ 151. (§126) Põhiseaduse muutmise algatamise õigus on neljandikul Riigikogu koosseisust.

Põhiseadust saab muuta seadusega, mis on vastu võetud rahvahääletusel või Riigikogu kahe järjestikuse koosseisu enamuse poolt.

Põhiseadust ei saa muuta sõja- ning erakorralise seisukorra ajal.

§ 152. (§127) Seaduseelnõu põhiseaduse muutmiseks vaadatakse Riigikogus läbi kolmel lugemisel, kusjuures eelnõu peab olema vähemalt kolm kuud enne esimest lugemist avaldatud ning iga lugemise vahel peab olema vähemalt üks kuu.

Põhiseaduse muutmise seaduseelnõu pannakse rahvahääletusele, kui selle poolt on Riigikogu koosseisu kahekolmandikuline enamuse. Rahvahääletus toimub mitte varem kui kolm kuud ja mitte hiljem kui kuus kuud sellekohase otsuse vastuvõtmisest Riigikogus.

§ 153. (§128) Ainult rahvahääletusega saab muuta põhiseaduse 1.peatüki "Üldsätted", 3.peatüki "Rahvas" ja 15.peatüki "Põhiseaduse muutmine" sätteid.